

SISÄLLYS

Lukijalle.....	9
----------------	---

OSA 1 LAPSI, NUORI JA VIHA

Päivi Nurmi

1 Lupa tunteisiin.....	15
Tunteiden tehtävät	16
Viha tunteena.....	19
Vihan tunnistaminen	23
Vihan ilmaiseminen	24

Päivi Nurmi ja Marja Schulman

2 Aikuinen lapsen vihan peilinä.....	29
Tunnesäätelyn pohja luodaan varhaisessa vuorovaikutuksessa.....	29
Elämä haastaa kasvun	33
Raivo kertoo käsittelemättömistä tunteista	38
Lapsen kyky säädellä tunteitaan ja toimintaansa kehittyy vähitellen	40
Vanhemmuus kasvattaa	44

Riittakerttu Kaltiala-Heino

3 Aggressio lapsuudessa ja nuoruudessa.....	47
Lapsuuden kehitys.....	48
Nuoruusiän kehitys.....	51
Kehityksellisesti suotuisa aggressio eri ikävaiheissa	55
"Pojasta polvi paranee" – pojan aggressiosta.....	61
"Kiltit tytöt ei kiukuttele noin" – tytön aggressiosta.....	63

OSA 2 VIHA JA VAHINGOITTAMINEN

Riittakerttu Kaltiala-Heino

4 Väkivaltakäyttäytyminen	71
Mikä on väkivaltaa?.....	72
Väkivallan tyypit ja ehkäisyn keinot.....	73
Ovatko nuoret väkivaltaisia?	79
Rangaistava rikos – hoidettava häiriö?	88
Väkivallan sukupuolierot.....	89
Mikä altistaa lasta ja nuorta väkivallalle?.....	90
Miksi nuoruusikä on aggressio-ongelmille altista aikaa?	102

Mauri Marttunen

5 Nuoren itsetuhoisuus	109
Epäsuora ja suora itsetuhoisuus	110
Nuorten itsetuhoisuuden yleisyys.....	111
Nuorta itsetuhoisuudelle altistavat tekijät.....	112
Itsetuhoisen nuoren kohtaaminen	116
Minne itsetuhoisen nuori pitäisi ohjata hoitoon?.....	118

Päivi Nurmi

6 Syömishäiriöt ja viha	121
Miksi nuori sairastuu syömishäiriöön?	122
Vihan tunteita auttajaa kohtaan	123
Myötäeläminen	124
Syömishäiriöisen nuoren hoito	127

OSA 3 VIHAN TUNTEIDEN KÄSITTELEMINEN LAPSEN JA NUOREN KANSSA

Marja Schulman ja Päivi Nurmi

7 Lapsen vihaan reagoiminen	133
Lapsi tarvitsee apua tunnetaitojen oppimisessa.....	133
Rangaistus ei ole paras keino puuttua haasteelliseen käytökseen	136
Ennaltaehkäisyvinkit	139

Tiina Röning

8 Aikuisen mallina ja vihan hallinnan opettajana	149
Mistä aggressiivinen käyttäytyminen tulee?.....	150
Aggressiokasvatuksen lähtökohdat.....	152
Kuinka toimia vihaisen tai kapinoivan nuoren kanssa?.....	155
Riitely	156
Kuinka toimia aggressiotilanteissa?	157

Päivi Nurmi ja Marja Schulman

9 Trauman synnyttämä viha	163
Paluu arkeen auttaa toipumisessa.....	164
Kokemusten ja mielikuvien tavoittaminen.....	165
Lapset ilmaisevat vihaan eri tavoilla.....	166
Suojamekanismit ja tuen tarve.....	169

Marja Schulman

10 Lapsi terapisuhteessa	171
Lasten psykoterapia on tutkitusti hyödyllinen hoitomuoto.....	172
Turvattomuus ihmissuhteissa vaurioittaa lasta	176
Terapeutti tarjoaa lapselle mallin vastavuoroisesta ja ymmärtävästä ihmissuhteesta.....	182
Vanhemmuuden hoitaminen on tärkeä osa lasten psykoterapiaa.....	186

<i>Sami Kivikkokangas</i>	
11 Nuori terapiassa	193
Nuori ja psykoterapeutti luovat psykoterapian yhdessä	194
Mihin viha on vastaus?	195
Kuinka oppia tulemaan toimeen vihan ja pettymysten kanssa?	196
Psykoterapeutin rooli nuoren vihan vastaanottajana	204
Menetelmäopas vihanhallintaan vai jotain muuta?	205
<i>Tiina Röning</i>	
12 Aggressiivisesti käyttäytyvien nuorten hoitomenetelmiä	211
ART – Aggression Replacement Training	212
TAME – Teen Anger Management Education	216
Aggressionhallinnan prosessi alaikäisten psykiatrisella turvaosastolla	217
<i>Olavi Sydänmaanlakka</i>	
13 Tarvitsemme myös pahan olon paikkoja	221
Aggressio ja sen purku	222
Aggressio eteenpäin työntävänä voimana	223
Vanhemmuus määrittää raamit	225
Pettymysten kanssa pärjääminen	227
Kokemus elämän jatkumisesta	230
Viiden T:n teoria	232
Nykyajan yhteisökulttuuri	236
Raamit ja rakenteet	239
Arjen viljelyä	240
Kirjoittajat	245